

Ministerie van Economische Zaken  
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 Ek Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal  
Prinses Irenestraat 6  
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat  
en Energie**

Projectdirectie Groningen

**Bezoekadres**

Bezuidenhoutseweg 73  
2594 AC Den Haag

**Postadres**

Postbus 20401  
2500 EK Den Haag

**Overheidsidentificatienr**

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

[www.rijksoverheid.nl/ezk](http://www.rijksoverheid.nl/ezk)

Datum 9 november 2021

Betreft Planning ingebruikname nieuwe stikstofinstallatie Zuidbroek

**Ons kenmerk**

DGKE-PDG / 21267203

**Bijlage(n)**

2

Geachte Voorzitter,

Sinds het kabinet in 2018 besloten heeft om de gaswinning uit het Groningenveld op zo kort mogelijke termijn volledig en definitief te beëindigen, heb ik uw Kamer regelmatig over de voortgang van de afbouw geïnformeerd. Met deze brief bied ik uw Kamer de jaarrapportages van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en Gasunie Transport Services (GTS) aan over het gasjaar 2020-2021. Daarnaast informeer ik uw Kamer over de planning voor de ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek die GTS als onderdeel van haar rapportage aan mij heeft toegestuurd.

De afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld is tot dusver significant voorspoediger verlopen dan waar in maart 2018 van uit werd gegaan. Inmiddels is echter duidelijk geworden dat het niet lukt om de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek per 1 april 2022 in gebruik te nemen. De uitbraak van het coronavirus en de daaruit voortvloeiende maatregelen hebben voor vertraging gezorgd in de werkzaamheden en in de levering van materiaal, zo heeft GTS mij gemeld. De stikstofinstallatie zal als gevolg hiervan gefaseerd worden opgeleverd in de zomer van 2022. Ik heb GTS gevraagd om zo snel mogelijk opheldering te geven over of hierdoor de Groningenproductie in het huidige gasjaar 2021-2022 moet worden bijgesteld en of dit gevolg heeft voor het moment van sluiting van het veld. Aangezien GTS er nog steeds vanuit gaat dat de installatie dit gasjaar kan worden opgeleverd, blijft het uitgangspunt dat het huidige gasjaar het laatste gasjaar is met reguliere winning. Daarna gaat het Groningenveld op de waakvlam.

**Rapportages gaswinning Groningenveld gasjaar 2020-2021**

30 september jl. was de laatste dag van het gasjaar 2020-2021. In navolging hierop, en conform de Gaswet en Mijnbouwwet, hebben GTS en NAM een rapportage opgeleverd over de gaswinning uit het Groningenveld en de inzet van andere middelen die voorzien in het aanbod van laagcalorisch gas. Bijgevoegd vindt u de rapportages die GTS en NAM aan mij hebben gestuurd.

Het gasjaar 2020-2021 was iets warmer dan gemiddeld. Uit de rapportages blijkt dat er in het afgelopen gasjaar 7,8 miljard Nm<sup>3</sup> gewonnen is uit het Groningenveld. Dit is iets minder dan de 8,1 miljard Nm<sup>3</sup> die was voorzien voor een jaar met een gemiddeld temperatuurverloop. NAM heeft de winning uitgevoerd in lijn met de door mijn ambtsvoorganger vastgestelde operationele strategie.

De inzet van stikstofinstallaties speelt een belangrijke rol in het beperken van de productie uit het Groningenveld. Deze installaties maken het mogelijk om hoogcalorisch gas door bijmenging met stikstof te converteren naar laagcalorisch gas dat dezelfde kwaliteit heeft als gas uit het Groningenveld. De productie van dit zogenaamde pseudo-Groningengas uit stikstof was het afgelopen jaar 30,6 miljard Nm<sup>3</sup>. Ter vergelijking, de marktvraag naar laagcalorisch gas was in het gasjaar 2020-2021 47,4 miljard Nm<sup>3</sup>. De overige 9 miljard Nm<sup>3</sup> zijn afkomstig van andere middelen en methoden. De benuttingsgraad van de stikstofinstallaties was het afgelopen jaar 100%.

De gasopslag Norg is gebruikt om de stikstofinstallaties optimaal in te kunnen zetten. In de zomer, als de vraag naar gas laag is, kan pseudo-Groningengas in de opslag worden opgeslagen, zodat in de winter eerst het opgeslagen gas gebruikt kan worden en er minder Groningenproductie nodig is. Het werkvolume beschikbaar voor de winter van het gasjaar 2021-2022 is op 4,9 miljard Nm<sup>3</sup> uitgekomen. Dit is 0,1 miljard Nm<sup>3</sup> meer dan het werkvolume waarvan ik ben uitgegaan bij het vaststellen van de graaddagenformule voor gasjaar 2021-2022. Het werkvolume is iets lager dan het niveau dat vorig jaar aan het eind van het gasjaar beschikbaar was (5,2 miljard Nm<sup>3</sup>), maar ruim boven het niveau van 4 miljard Nm<sup>3</sup> dat GTS betreft in haar advies leveringszekerheid voor benodigde Groningenvolumes en -capaciteiten, de zogenoemde raming.

In de rapportage van NAM beschrijft NAM de gemeten bodemdaling boven het Groningenveld en maakt NAM een vergelijking met de bodemdaling die wordt verwacht op basis van modellen. De gemeten bodemdaling past goed bij de verwachtingen. Verder is NAM verplicht te rapporteren over de waargenomen seismiciteit in het Groningenveld. NAM constateert dat de huidige seismiciteit vrijwel uitsluitend het gevolg is van de historische gasproductie. Een uitgebreide analyse van de seismiciteit volgt in een aanvullende rapportage. De reeks aardbevingen van begin oktober nabij Zeerijp en de aardbeving nabij Westeremden van 8 november jl. zijn ook onderwerp van analyse. De aardbevingen bevestigen dat de afbouw van de gaswinning en het zo snel mogelijk definitief sluiten van het Groningenveld onverminderd van belang blijven. Zodra NAM de analyses heeft afgerond, zal ik Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) verzoeken om een duiding. Vervolgens zal ik de analyses met duiding aan uw Kamer aanbieden.

De gaswinning is hiermee uitgevoerd conform het vaststellingsbesluit voor 2020-2021.

### **Nieuwe planning ingebruikname stikstofinstallatie Zuidbroek**

Zoals hierboven aangegeven is de inzet van stikstofinstallaties erg belangrijk om de gaswinning uit het Groningenveld te kunnen minimaliseren. Na ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek kan de jaarlijkse productie van pseudo-Groningengas met 7 tot 10 miljard Nm<sup>3</sup> toenemen. Vanaf dat moment is het Groningenveld alleen nodig als reservemiddel in uitzonderlijke situaties, zoals extreme kou of bij uitval van stikstofinstallaties. De gaswinning uit het Groningenveld gaat dan naar een minimum niveau, ook wel 'de waakvlam' genoemd.

In mijn brieven van 19 juni en 21 september 2020 en van 11 februari, 25 juni en 24 september 2021 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voortgang in de werkzaamheden aan de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek en de impact die de uitbraak van het coronavirus daarop heeft gehad.<sup>1</sup> Daarbij heb ik aangegeven dat er geen speling meer in de planning zat en dat enige vertraging niet uit te sluiten was. GTS heeft mij inmiddels gemeld dat ingebruikname op 1 april 2022 niet haalbaar is als gevolg van de uitbraak van het coronavirus. De maatregelen die zijn getroffen vanwege deze uitbraak hebben voor vertraging gezorgd in de werkzaamheden. Daarnaast waren logistieke ketens verstoord en konden niet alle bouwmaterialen tijdig geleverd worden. GTS geeft in haar brief aan dat volgens de huidige planning twee van de drie productie-eenheden vanaf eind juni 2022 beschikbaar zijn voor de markt. Medio augustus 2022 komt de laatste productie-eenheid beschikbaar. Zowel Air Products (de hoofdaannemer) als GTS zijn ervan overtuigd dat de aangepaste planning haalbaar is.

#### *Gevolgen voor de gaswinning uit het Groningenveld en vervolgstappen*

De gevolgen van de nieuwe planning van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek voor de gaswinning uit het Groningenveld in het gasjaar 2021-2022 en de definitieve sluiting van het veld worden momenteel door GTS in beeld gebracht. Daarbij neemt zij ook nieuwe recente inzichten mee, zoals de actuele vulgraad van de gasopslag Norg en de beschikbaarheid van andere middelen en methoden. GTS bekijkt of er dit jaar voldoende pseudo-Groningengas beschikbaar kan zijn om naast invulling van de marktvraag ook Norg en Grijpskerk te kunnen vullen met laagcalorisch gas. Het vullen van de gasopslag Norg is van belang om de leveringszekerheid in het volgende gasjaar 2022-2023 te kunnen borgen. Het vullen van de gasopslag Grijpskerk is van belang om het Groningenveld op zo kort mogelijke termijn volledig en definitief te sluiten. Zodra ik alle factoren die het winningsniveau beïnvloeden in beeld heb, zal ik een afweging maken of ik een verhoging van het winningsniveau in het huidige gasjaar nodig acht en zo ja in welke mate.

GTS heeft ten aanzien van het winningsniveau gemeld dat vermoedelijk een verhoging nodig is. Die stap zet ik echter alleen als het echt niet anders kan en een dergelijk besluit neem ik niet zonder de risico's in kaart te brengen. Zoals ik hierboven heb aangegeven hangt het winningsniveau van meerdere factoren af, onder andere het temperatuurverloop van het jaar. Ik verwacht in ieder geval dat het winningsniveau bij een gemiddeld temperatuurverloop niet boven het niveau

---

<sup>1</sup> Kamerstukken 33529, nr. 788, nr. 803, nr. 848, nr. 873 en nr. 902.

van het afgelopen gasjaar uit zal komen. Los van de gevolgen voor het huidige gasjaar blijft de verwachting dat het Groningenveld vanaf het volgende gasjaar alleen nodig is als reservemiddel. GTS verwacht namelijk dat de stikstofinstallatie in Zuidbroek dit gasjaar, in de zomer van 2022, gefaseerd wordt opgeleverd.

**Concluderend**

Ik blijf mij onverminderd inspannen om het Groningenveld zo snel mogelijk volledig en definitief te sluiten. De afbouw gaat significant sneller dan in 2018 nog werd verwacht. Bij deze afbouw wil ik goed bekijken hoe de gevolgen van de vertraging in de ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie in Zuidbroek zo klein mogelijk kunnen worden gehouden. Zoals eerder aangegeven, heb ik GTS om opheldering gevraagd. Ik zal uw Kamer hierover op zo kort mogelijke termijn nader informeren.

Stef Blok  
Minister van Economische Zaken en Klimaat